

**Zdanie złożone podrzędnie** – to zdanie, w którym zdanie podrzędne jest uzupełnieniem, rozszerzeniem treści zdania nadrzędnego.

Zdanie podrzędne to rozwinięta do całego zdania część zdania pojedynczego (podmiot, orzecznik, przydawka, dopełnienie lub okolicznik). Dlatego o zdanie podrzędne możemy zapytać jak o część zdania pojedynczego.

| RODZAJE ZDAŃ ZŁOŻONYCH PODRZĘDNE |                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| RODZAJ ZDANIA                    | RELACJE MIĘDZY ZDANIAMI SKŁADOWYMI                                                                                                                                                                                | PRZYKŁADY                                                                                                                                                                         |
| podmiotowe                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia informacje o podmiocie zdania nadrzędnego</li> <li>• odpowiada na pytania: kto? co?</li> </ul>                                                                 | <i>Niech powie ten, (kto?) kto się na tym zna.</i><br><i>Zdawało mi się, (co?) że słyszę pukanie.</i><br><i>(kto ?) Kto pyta, nie błędzi.</i>                                     |
| orzecznikowe                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa orzecznik zdania nadrzędnego, który najczęściej jest wyrażony zaimkiem</li> <li>• odpowiada na pytania: kim jest? jakim jest? czym jest?</li> </ul>              | <i>Michał był taki, (jaki był?) że wszyscy go lubili.</i><br><i>Został tym, (kim został?) kim zawsze chciał być.</i><br><i>(kim nie jest?) Nie jest tym, za kogo go bierzesz.</i> |
| przydawkowe                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• określa rzeczownik zdania nadrzędnego</li> <li>• odpowiada na pytania jaki? który? ile? czyj?</li> </ul>                                                                 | <i>Lubię filmy, (jakie?) które mają wartką akcję.</i><br><i>Koleżanka, (która?) z którą pracuję, jest bardzo zabawna.</i><br><i>To jest warte tyle, (ile?) ile zapłaciłeś.</i>    |
| dopełnieniowe                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia informacje o czynności, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>• odpowiada na pytania przypadków zależnych (wszystkie oprócz mianownika)</li> </ul>        | <i>Powiedziała, (co?) że dziś nie ma czasu.</i><br><i>Spodziewał się, (czego?) że wkrótce dostanie odpowiedź.</i><br><i>Często myślała, (o czym?) jak potoczą się ich losy.</i>   |
| okolicznikowe miejsca            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• uzupełnia informacje o miejscu wykonywania czynności, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>• odpowiada na pytania o miejsce: gdzie? dokąd? skąd? które?</li> </ul> | <i>Poszli tam, (gdzie?) gdzie rosną poziomki.</i><br><i>(gdzie?) Gdzie zostawiłeś rzeczy, tam ich szukaj.</i><br><i>Tam, (gdzie?) gdzie jest wilgotno, znajdziesz konwalie.</i>   |

| RODZAJE ZDAŃ ZŁOŻONYCH PODRZĘDNE |                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| RODZAJ ZDANIA                    | RELACJE MIĘDZY ZDANIAMI SKŁADOWYMI                                                                                                                                                                                                                          | PRZYKŁADY                                                                                                                                                                                                                                                           |
| okolicznikowe czasu              | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzupełnia informacje o czasie wykonywania czynności, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>odpowiada na pytania o czas: kiedy? od kiedy? do kiedy? jak długo?</li> </ul>                                        | <i>Pracował, (kiedy?) <b>kiedy</b> miał ochotę.</i><br><i>Póty dzban wodę nosi, (jak długo?) <b>póki</b> mu się ucho nie urwie.</i><br><i>Przyjedź, (kiedy?) <b>kiedy</b> tylko będziesz chciał.</i>                                                                |
| okolicznikowe sposobu            | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzupełnia informacje o sposobie wykonywania czynności, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>odpowiada na pytania: jak? w jaki sposób?</li> </ul>                                                               | <i>Zrób tak, (jak?) <b>jak</b> uważasz za właściwe.</i><br><i>(jak?) <b>Jak</b> sobie pościelesz, tak się wyśpisz.</i>                                                                                                                                              |
| okolicznikowe celu               | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzupełnia informacje o celu wykonywania czynności, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>odpowiada na pytania: po co? w jakim celu?</li> </ul>                                                                  | <i>Wrócił, (po co?) <b>żeby</b> wyłączyć komputer.</i><br><i>Wszedł na chwilę, (po co?) <b>żeby</b> przywitać się gośćmi.</i><br><i>Zjawił się na scenie, (w jakim celu?) <b>żeby</b> odebrać nagrodę.</i>                                                          |
| okolicznikowe przyczyny          | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzupełnia informacje o przyczynie wykonywania czynności, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>odpowiada na pytania: dlaczego? z jakiego powodu?</li> </ul>                                                     | <i>Nie poszedł do szkoły, (z jakiego powodu?) <b>ponieważ</b> bardzo źle się poczuł.</i><br><i>Jest nam bardzo miło, (z jakiego powodu?) <b>że</b> o nas pamiętałeś.</i><br><i>Dom popadał w ruinę, (dlaczego?) <b>bo</b> od dawna nikt w nim nie mieszkał.</i>     |
| okolicznikowe warunku            | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzupełnia informacje o tym, pod jakim warunkiem może zostać wykonana czynność, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>odpowiada na pytanie: pod jakim warunkiem?</li> </ul>                                      | <i>Wyjdę z psem, (pod jakim warunkiem?) <b>jeżeli</b> przestanie padać.</i><br><i>(pod jakim warunkiem?) <b>Jeśli</b> zjesz obiad, dostaniesz lody.</i><br><i>Pojedziemy nad morze, (pod jakim warunkiem?) <b>jeśli</b> są jeszcze wolne miejsca w pensjonacie.</i> |
| okolicznikowe przyzwolenia       | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzupełnia informacje o tym, mimo co może zostać wykonana czynność, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>odpowiada na pytania: mimo co? mimo czego? wbrew czemu?</li> </ul>                                     | <i>(mimo czego?) <b>Mimo</b> że było już późno, oni nadal pracowali.</i><br><i>Zjadł niewiele, (mimo czego?) <b>mimo</b> że wcześniej był bardzo głodny.</i>                                                                                                        |
| okolicznikowe stopnia i miary    | <ul style="list-style-type: none"> <li>uzupełnia informacje o tym, w jakiej mierze może zostać wykonana czynność, o której mowa w zdaniu nadrzędnym</li> <li>odpowiada na pytania: jak bardzo?, w jakim stopniu? w miarę czego? w jakiej mierze?</li> </ul> | <i>Zrobił to najsprawniej, (w jakim stopniu?) <b>jak</b> umiał.</i><br><i>Było tak zimno, (jak bardzo?) <b>że</b> zamarzło pobliskie jezioro.</i><br><i>Cieszył się tak bardzo, (jak bardzo?) <b>że</b> aż podskakiwał.</i>                                         |